ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства охорони здоров'я України щодо надання послуг, пов'язаних з ВІЛ»

1. Мета

Проєкт наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства охорони здоров'я України щодо надання послуг, пов'язаних з ВІЛ» (далі – проєкт акта) розроблено з метою узгодження підходів до визначення найменувань, структури, та змісту послуг з профілактики ВІЛ серед представників ключових груп щодо інфікування ВІЛ, догляду і підтримки людей, які живуть з ВІЛ, в нормативно-правових актах МОЗ з урахуванням сучасних практик надання даних послуг у сфері протидії ВІЛ та актуальних потреб їх отримувачів.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проєкт акта розроблено відповідно до абзацу сьомого пункту 20 частини першої статті 8 Закону України «Про систему громадського здоров'я», підпункту 4 пункту 3, пунктів 7–9 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті за бюджетною програмою «Громадське здоров'я та заходи боротьби з епідеміями», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 року № 1121 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2020 року № 698), пункту 8 Положення про Міністерство охорони здоров'я України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року № 267 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 року № 90), на виконання заходів 1–5 завдання 1 Операційного плану заходів з реалізації у 2024-2026 роках Державної стратегії у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, туберкульозу та вірусним гепатитам на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 червня 2024 року № 564.

Актуальність та доцільність розробки проєкту акта обумовлена необхідністю узгодження підходів до визначення найменувань, структури, та змісту послуг з профілактики ВІЛ серед представників ключових груп щодо інфікування ВІЛ, догляду і підтримки людей, які живуть з ВІЛ, в нормативно-правових актах МОЗ з урахуванням сучасних практик надання даних послуг у сфері протидії ВІЛ та актуальних потреб їх отримувачів, а також забезпечення ринкового фінансування вказаних послуг.

Відповідно до частини другої статті 4 Закону України «Про систему громадського здоров'я» оперативними функціями системи громадського здоров'я є, зокрема, розбудова ефективної системи громадського здоров'я, організаційне та фінансове забезпечення системи громадського здоров'я, що передбачає рівний та справедливий доступ до послуг у сфері громадського здоров'я, а також інформаційно-роз'яснювальна робота, комунікація та

соціальна мобілізація в інтересах здоров’я та благополуччя населення.

Запровадження можливості надання послуг з профілактики ВІЛ та догляду і підтримки людей, які живуть з ВІЛ, з використанням засобів дистанційного зв’язку, що передбачено проєктом акта, дозволить розширити доступ та сприяти отриманню більшою кількістю представників ключових груп щодо інфікування ВІЛ, людей, які живуть з ВІЛ, відповідних послуг. Водночас, впровадження положень щодо ведення обліку та заповнення документації в електронній формі з використанням електронних систем дозволить підвищити оперативність та ефективність роботи, зменшити витрати часу та зусиль надавачів послуг. Вказане сприятиме виконанню оперативних функцій громадського здоров’я в частині розбудови ефективної системи громадського здоров’я, рівного та справедливого доступу до послуг у сфері громадського здоров’я та соціальної мобілізації в інтересах здоров’я та благополуччя населення.

Крім того, постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2025 року № 189 внесені зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 року № 1121 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виконання програми «Громадське здоров’я та заходи боротьби з епідеміями»», якими передбачено, зокрема, зміну найменувань та розширення змісту послуг з профілактики ВІЛ серед представників ключових груп щодо інфікування ВІЛ, догляду і підтримки людей, які живуть з ВІЛ, закупівля яких здійснюється за бюджетні кошти, а також уточнені критерії щодо надавачів таких послуг.

Діючі Методика розрахунку граничних тарифів на надання послуг з профілактики ВІЛ серед групи підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ, Методика розрахунку граничних тарифів на надання послуг з догляду і підтримки людей, які живуть з ВІЛ, затверджені наказом Міністерства охорони здоров’я від 08 липня 2019 року № 1556, зареєстрованим в Міністерстві юстиції 02 серпня 2019 року за № 856/3382, а також Граничні тарифи на надання послуг з догляду і підтримки людей, які живуть з ВІЛ, та Граничні тарифи на надання послуг з профілактики ВІЛ серед групи підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ, затверджені наказом Міністерства охорони здоров’я України від 23 липня 2019 року № 1681, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 13 серпня 2019 року за № 905/33876, було прийнято з метою виконання постанови Кабінету Міністрів України від 12 червня 2019 року № 497 «Деякі питання надання послуг представникам груп підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ та людям, які живуть з ВІЛ», яка втратила чинність 01 січня 2020 року.

У контексті зростання цін та інфляції, підвищення ставки військового збору, послуги з профілактики ВІЛ для ключових груп щодо інфікування ВІЛ та догляду і підтримки для людей, які живуть з ВІЛ, що надаються за чинними граничними тарифами, фактично мають неринкову вартість. Це суттєво впливає на рівень мотивації надавачів таких послуг і негативно позначається на якості їхньої роботи, призводить до зменшення кількості кваліфікованих спеціалістів, які надають зазначені послуги, в зв’язку з низькою оплатою праці. Як наслідок, знижується ефективність виявлення нових випадків ВІЛ-інфекції, профілактики

інфікування ВІЛ та своєчасного включення людей з позитивним ВІЛ-статусом під медичний нагляд та залучення до лікування ЛЖВ.

Отже, перегляд тарифів на послуги догляду і підтримки осіб, які живуть з ВІЛ, здійснюється з метою приведення рівня оплати до економічно обґрунтованих планових витрат, забезпечення якості та доступності послуг згідно з державними стандартами надання соціальних та медичних послуг, а також для dрахування змін у фактичних витратах надання послуг, що сталися з часу останнього затвердження тарифів.

Як базову методична основу для визначення компонентів витрат, при розрахунку використано наказ Міністерства охорони здоров'я України від 08 липня 2019 року № 1556 «Про затвердження методик розрахунку граничних тарифів на надання послуг, пов'язаних з ВІЛ», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 02 серпня 2019 року за № 856/33827 (далі – наказ № 1556).

Для здійснення розрахунків граничних тарифів було використано офіційні вихідні дані, надані організаціями-надавачами послуг щодо фактично понесених витрат на організацію та надання відповідних послуг. До розрахунків залучалися виключно ті організації, з якими укладені договірні відносини щодо надання зазначених послуг.

Інформація про фактичні витрати була надана установами-надавачами послуг шляхом заповнення узгоджених таблиць, у яких відображено фактично понесені витрати в розрізі кожної послуги. Подані відомості сформовані з урахуванням структури витрат, визначених Методиками розрахунку граничних тарифів на надання послуг, пов'язаних з ВІЛ, затверджених наказом № 1556, що забезпечило повноту та достовірність вихідних показників для проведення калькуляцій відповідно до встановлених формул.

Крім того було виокремлено витрати на оплату послуг зв'язку, в тому числі поштових, телефонних та Інтернет-послуг, включено до складу прямих витрат, що безпосередньо пов'язані з наданням послуг з профілактики ВІЛ та послуг з догляду і підтримки людей, які живуть з ВІЛ, відповідно до Методик розрахунку граничних тарифів на надання послуг, пов'язаних з ВІЛ, затверджених наказом № 1556. Водночас, зазначені витрати є складовою адміністративного забезпечення, та дозволять використовувати електронній формі для ведення обліку, моніторингу, контролю якості, формування та надання звітності у форматі електронних таблиць.

Належне фінансування витрат на зв'язок також є критично важливим для здійснення безпосередньої комунікації з клієнтами, включно з наданням цільових інформаційних, консультаційних, освітніх та комунікаційних послуг. Це дозволяє своєчасно інформувати отримувачів послуг, мотивувати їх до тестування та лікування, а також здійснювати супровід у дистанційному форматі. Включення цієї статті витрат є обґрунтованим та необхідним для підтримання ефективного функціонування системи громадського здоров'я, забезпечення належного управління та підвищення доступності профілактичних та підтримуючих послуг.

Таким чином, беручи до уваги зміни у законодавстві України, а також необхідність розширення доступу до отримання послуг з профілактики ВІЛ

серед представників ключових груп щодо інфікування ВІЛ, догляду і підтримки людей, які живуть з ВІЛ, приведення до ринкових граничних тарифів на надання вказаних послуг, проєктом акта пропонується затвердження змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства охорони здоров'я України щодо надання послуг, пов'язаних з ВІЛ.

Набрання чинності прийнятого проєкту акта відбудеться з 1 січня 2026 року, але не раніше дня його офіційного оприлюднення. Встановлення зазначеної дати обумовлено дією чинних договорів на надання послуг, пов'язаних із протидією ВІЛ, до завершення строків їх виконання. Прийняття наказу раніше створило б необхідність внесення змін до вже укладених договорів, що ускладнило б їх належне виконання та могло б спричинити перебої у наданні послуг. Визначення дати набрання чинності з 01 січня 2026 року забезпечує безперервність надання послуг та можливість завчасного планування закупівель і приведення договірної бази у відповідність до нових вимог.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом акта пропонується затвердити зміни до:

наказу Міністерства охорони здоров'я України від 08 липня 2019 року № 1556 «Про затвердження методик розрахунку граничних тарифів на надання послуг, пов'язаних з ВІЛ», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 02 серпня 2019 року за № 856/33827, в частині приведення його мети та термінології у відповідність до чинного законодавства;

Методики розрахунку граничних тарифів на надання послуг з профілактики серед ВІЛ серед групи підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ, затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 08 липня 2019 року № 1556, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 02 серпня 2019 року за № 856/33827, щодо доповнення структури витрат для розрахунку граничних тарифів на відповідні послуги, приведення термінології у відповідність до чинного законодавства;

Методики розрахунку граничних тарифів на надання послуг з догляду і підтримки людей, які живуть з ВІЛ, затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 08 липня 2019 року № 1556, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 02 серпня 2019 року за № 857/33828, щодо доповнення структури витрат для розрахунку граничних тарифів на відповідні послуги, приведення термінології у відповідність до чинного законодавства;

наказу Міністерства охорони здоров'я України від 23 липня 2019 року № 1681 «Про затвердження граничних тарифів на надання послуг, пов'язаних з ВІЛ», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13 серпня 2019 року за № 905/33876, в частині приведення його мети та термінології у відповідність до чинного законодавства;

Граничних тарифів на надання послуг з догляду і підтримки людей, які живуть з ВІЛ, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 23 липня 2019 року № 1681 (у редакції наказу Міністерства охорони здоров'я України від 17 серпня 2023 року № 1472), зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 13 серпня 2019 року за № 905/33876, в частині приведення найменувань

послуг у відповідність до чинного законодавства, збільшення тарифів на відповідні послуги;

Граничних тарифів на надання послуг з профілактики ВІЛ серед групи підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 23 липня 2019 року № 1681 (у редакції наказу Міністерства охорони здоров'я України від 17 серпня 2023 року № 1472), зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 13 серпня 2019 року за № 906/33877, в частині приведення найменувань послуг у відповідність до чинного законодавства, збільшення тарифів на відповідні послуги;

Порядку надання послуг з догляду і підтримки людей, які живуть з ВІЛ, затвердженому наказом Міністерства охорони здоров'я України від 26 січня 2024 року № 140, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13 лютого 2024 року за № 216/41561, щодо можливості надання відповідних послуг з використанням засобів дистанційного зв'язку, приведення найменувань послуг та іншої термінології у відповідність до чинного законодавства;

наказу Міністерства охорони здоров'я України від 20 лютого 2024 року № 288 «Про затвердження Порядку надання послуг з профілактики ВІЛ серед представників деяких ключових груп щодо інфікування ВІЛ», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 07 березня 2024 року за№ 332/41677, в частині приведення термінології у відповідність до чинного законодавства;

Порядку надання послуг з профілактики ВІЛ серед представників деяких ключових груп щодо інфікування ВІЛ, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 20 лютого 2024 року № 288, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 07 березня 2024 року за № 332/41677, щодо можливості надання відповідних послуг з використанням засобів дистанційного зв'язку, приведення найменувань послуг та іншої термінології у відповідність до чинного законодавства.

4. Правові аспекти

У даній сфері суспільних відносин діють такі нормативно-правові акти:

Конституція України;

Закони України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ», «Про систему громадського здоров'я»;

Державна стратегія у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, туберкульозу та вірусним гепатитам на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 року № 1415;

постанова Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 року № 1121 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті за бюджетною програмою «Громадське здоров'я та заходи боротьби з епідеміями».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Фінансування для реалізації проєкту акту заплановано бюджетним запитом

Міністерства охорони здоров’я України на 2025–2027 роки в межах бюджетної програми за КПКВК 2301040 «Громадське здоров’я та заходи боротьби з епідеміями». Прямий та опосередкований вплив проєкту акта на додаткові надходження і витрати державного та/або місцевих бюджетів відсутній. Надходження та витрати державного та/або місцевих бюджетів, виникнення інших обставин, які не можна спрогнозувати під час розроблення проєкту акту, відсутні.

Фінансово-економічні розрахунки додаються.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проєкт акта потребує проведення публічних консультацій.

Проєкт акта не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної, тому не потребує погодження із представниками всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування чи відповідних органів місцевого самоврядування, Урядовим уповноваженим з прав осіб з інвалідністю та всеукраїнських громадських організацій осіб з інвалідністю, їх спілками, Уповноваженим із захисту державної мови.

Проєкт акта потребує погодження з Міністерством внутрішніх справ України, Міністерством юстиції України, Національною службою здоров’я України, Державною регуляторною службою України, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Спільними представницькими органами сторони роботодавців і репрезентативних всеукраїнських об’єднань профспілок на національному рівні.

Проєкт акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності, тому не потребує погодження з Науковим комітетом Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

Проєкт акта потребує здійснення державної реєстрації в Міністерстві юстиції України.

7. Оцінка відповідності

Проєкт наказу не містить положень, що стосуються зобов’язань України у сфері європейської інтеграції.

У проєкті акта відсутні положення, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод; що впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов’язаних з корупцією; створюють підстави для дискримінації.

Проєкт акта не стосується питань інформатизації, електронного урядування, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів, розвитку інформаційного суспільства, електронної демократії, надання адміністративних послуг або цифрового розвитку, тому не потребує проведення цифрової експертизи Міністерством цифрової трансформації України.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та

громадська гендерно-правова експертизи не проводилися.

8. Прогноз результатів

Реалізація проєкту акта не матиме впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; екологію та навколишнє середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

Реалізація проєкту акта матиме позитивний вплив на громадське здоров'я в частині розбудови ефективної системи громадського здоров'я, рівного та справедливого доступу до послуг у сфері громадського здоров'я та соціальної мобілізації в інтересах здоров'я та благополуччя населення.

Вплив на інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	**Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону**	**Пояснення очікуваного впливу**
Держава	Позитивний	Приведення нормативно-правових актів Міністерства охорони здоров'я України у відповідність до чинного законодавства України, що дозволить визначити єдиний підхід до надання послуг з профілактики ВІЛ серед представників ключових груп щодо інфікування ВІЛ, догляду і підтримки людей, які живуть з ВІЛ. Належне фінансування послуг з профілактики ВІЛ серед представників ключових груп щодо інфікування ВІЛ та послуг з догляду і підтримки людей, які живуть з ВІЛ, шляхом зміни тарифів відповідно до поточної ситуації в економічній сфері та умов збереження конкурентоспроможності на ринку праці
Надавачі послуг з профілактики ВІЛ, догляду і підтримки людей, які живуть з ВІЛ	Позитивний	Підвищення оперативності та ефективності роботи, зменшення витрат часу та зусиль в зв'язку з запровадженням можливості ведення обліку та заповнення документації в електронній формі з використанням електронних систем. Забезпечення ринкової оплати надавачам відповідних послуг з профілактики ВІЛ, догляду і підтримки людей, які живуть з ВІЛ

Ключові групи щодо інфікування ВІЛ, люди, які живуть з ВІЛ	Позитивний	Прийняття проєкту акта дозволить розширити доступ до отримання послуг з профілактики ВІЛ, догляду і підтримки людей, які живуть з ВІЛ, підвищити якість отримання відповідних послуг, що сприятиме покращенню якості життя, запобіганню проявам стигми та дискримінації отримувачів послуг

Міністр охорони здоров’я України **Віктор ЛЯШКО**

____ _____ 2025 року